

Riigikaitse õppekava üldandmed, põhiõpingute struktuur ja moodulite kirjeldused

1. Õppekava üldandmed

- 1.1. Õppekava võimaldab õpilasel omandada teadmised, oskused, väärtushoiakud ja sotsiaalse valmiduse õpingute jätkamiseks ja töötamiseks vastavalt valitud suunale või spetsialiseerumisele erinevates riigikaitse lahinguteeninduse ja -toetuse valdkondades.
- 1.2. Õppekava paigutumine õppekavarühma sõltub suunavalikust järgnevalt:
 - 1.2.1. suunavalikul lahinguteeninduse logistikale ja laondusele liigitub õppekava õppekavarühma transporditeenused;
 - 1.2.2. suunavalikul lahingutoetuse tehnika kasutamisele, hooldusele ja remondile liigitub õppekava õppekavarühma mootorliikurid, laevandus ja lennundustehnika;
 - 1.2.3. suunavalikul lahingutoetuse elektritaristu ehitusele ja käidule liigitub õppekava õppekavarühma elektrienergia ja energeetika.
- 1.3. Õppekava õppe maht on 240 EKAPit, mis jaguneb järgmiselt:
 - 1) kohustuslikud üldharidusõpingud 80 EKAPit;
 - 2) põhiõpingud 125 EKAPit, millest ühiseid põhiõpinguid 95 EKAPit, sh praktika vähemalt 41 EKAPit ja valitavaid põhiõpinguid 30 EKAPit;
 - 3) valikõpingud 35 EKAPit sh 5 EKAPit vabaõpinguid.
- 1.4. Õppekavaga on määratud järgmised suunavalikud ja spetsialiseerumised, millest õpilane valib ühe:
 - 1) lahinguteeninduse logistika ja laonduse suunal on võimalik spetsialiseeruda laotööle ning veoseveo logistika korraldamisele;
 - 2) lahingutoetuse tehnika kasutamise, hoolduse ja remondi suunal on võimalik spetsialiseeruda ravisõidukite kasutamisele, hooldusele ja remondile ja eritehnika ravisõidukite kasutamisele, hooldusele ja remondile;
 - 3) lahingutoetuse elektritaristu ehituse ja käidu suund.

2. Õppekava põhiõpingute struktuur

- 2.1. Ühised põhiõpingute moodulid ja nende õppe maht on järgmised:
 - 1) oskused eluks ja tööks, 15 EKAPit;
 - 2) digioskuste arendamine, 5 EKAPit;
 - 3) sissejuhatus kutseõpingutesse, 10 EKAPit;
 - 4) B-kategooria mootorsõiduki juhtimine, 3 EKAPit;
 - 5) C-kategooria mootorsõiduki juhtimine ja kaubavedu, 11 EKAPit;
 - 6) laiapindne riigi- ja kodanikukaitse, 10 EKAPit;
 - 7) praktika, 41 EKAPit.
- 2.2. Valitavad põhiõpingute moodulid ja nende õppe maht **lahinguteeninduse logistika ja laonduse suunal** on järgmised:
 - 2.2.1. Ühised põhiõpingute moodulid kõigile spetsialiseerumistele lahinguteeninduse logistika ja laonduse suunal on järgmised:
 - 1) kaupade käitlemine, 7 EKAPit;
 - 2) töötamine tõstukite ja laaduritega, 4 EKAPit;
 - 3) kaubavarude täiendamine, 6 EKAPit.
 - 2.2.2. Valitavad põhiõpingute moodulid spetsialiseerumisel laotööle on järgmised:

- 1) laotöö korraldamine, 6 EKAPit;
 - 2) lahinguteeninduse laotoimingute tegemine kaitseväes, 7 EKAPit.
- 2.2.3. Valitavad põhiõpingute moodulid spetsialiseerumisel veoseveo logistika korraldamisele on järgmised:
- 1) kaubavedude ja logistika korraldamine, 6 EKAPit;
 - 2) lahinguteeninduse vedude ja logistika korraldamine kaitseväes, 7 EKAPit.
- 2.3. Valitavad põhiõpingute moodulid ja nende õppe maht **lahingutoetuse tehnika kasutamise, hoolduse ja remondi suunal** on järgmised:
- 2.3.1. Ühised põhiõpingute moodulid kõigile spetsialiseerumistele lahingutoetuse tehnika kasutamise, hoolduse ja remondi suunal on järgmised:
- 1) sõidukite jõuallikate ja jõuülekandesüsteemide hooldamine ja remont, 9 EKAPit;
 - 2) sõidukite töösüsteemide hooldamine ja remont, 8 EKAPit.
- 2.3.2. Valitavad põhiõpingute moodulid spetsialiseerumisel ravisõidukite kasutamisele, hooldusele ja remondile on järgmised:
- 1) sõidukite keretööd, 6 EKAPit;
 - 2) lahingutoetuse ravisõidukite kasutamine ja hooldamine, 7 EKAPit.
- 2.3.3. Valitavad põhiõpingute moodulid spetsialiseerumisel eritehnika kasutamisele, hooldusele ja remondile on järgmised:
- 1) rasketehnika¹ juhtimine, hooldamine ja remont 6 EKAPit;
 - 2) lahingutoetuse eritehnika juhtimine ja hooldamine, 7 EKAPit.
- 2.4. Valitavad põhiõpingute moodulid ja nende õppe maht **lahingutoetuse elektritaristu ehituse ja käidu suunal** on järgmised:
- 1) elektrotehnika alused, 9 EKAPit;
 - 2) elektripaigaldise koostamine, 8 EKAPit;
 - 3) elektripaigaldise käit, 6 EKAPit;
 - 4) lahingutoetuse taristu madalpingevõrgu ehitus ja käit, 4 EKAPit;
 - 5) lahingutoetuse taristu nõrkvooluvõrgu ehitus ja käit, 3 EKAPit.

¹ Rasketehnikaks loetakse käesoleva dokumendi tähenduses Kaitseväge või muu riigikaitse struktuuri valduses olevad suure massi ja gabariidiga roomik- või ratassõidukid, mis on mõeldud lahingutegevuseks, inseneri- või toetusülesannete täitmiseks. Rasketehnika hulka kuuluvad muu hulgas tankid, jalaväe lahingumasinad, soomukid, liikursuurtükid, sillamasinad, inseneri- ja pioneeritehnika ning muud sarnase otstarbega sõidukid.

3. Riigikaitse õppekava põhiõpingute moodulite kirjeldused

3.1. Kõikidele suundadele ühised põhiõpingute moodulid

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli õppe maht Eesti kutsehariduse arvestuspunktides (EKAP)
1.	Oskused eluks ja tööks	15 EKAP
Eesmärk: õpetusega taotletakse, et õpilane arendab pädevusi, mis on vajalikud edasisel õpiteel ja ühiskonnas enastjuhtivalt, vastutustundlikult ja tulemuslikult toimimiseks.		
Õpiväljundid Õpilane: 1) püstitab enesearengu eesmärgid, arvestades enda võimeid ja võimalusi ning väärtustades tervislikke eluviise	Hindamiskriteeriumid Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • selgitab tervislike eluviiside ja turvalise keskkonna tähtsust, sh toetavate suhtlusvõrgustike rolli tervise, õpimotivatsiooni ja üldise toimetuleku tagamisel; • analüüsib juhendamisel enda käitumisharjumusi ning nende mõju enda tervisele, heaolule ja üldisele toimetulekule; • hindab oma vaimse ja füüsilise tervise seisundit, arvestades põhilisi tegureid nagu magamine, toitumine, liikumine, suhted, kasutades selleks usaldusväärseid enesehindamise tehnikaid, sh veebipõhiseid töövahendeid; • koostab juhendamisel aja- ja tegevuskava enda vaimse ja füüsilise heaolu säilitamiseks, kasutades selleks erinevaid tervise edendamise ja säilitamise võimalusi; • kasutab kodukoha ja kooli lähedal paiknevad liikumisradu, harjutusväljakuid ja võimalusi erinevate liikumisviisidega tegelemiseks; • oskab kasutada mobiilirakendusi liikumisharjumuse ja kehalise aktiivsuse jälgimiseks; • analüüsib juhendamisel enda huvisid, väärtushoiakuid, oskusi, teadmisi, kogemusi ja isikuomadusi; • sõnastab eneseanalüüsi tulemustest lähtuvalt juhendamisel eesmärgid, isiklike ja akadeemiliste sihtide poole liikumiseks; 	
2) kasutab teadlikult erinevaid õpistrateegiaid ja -viise enda õpitegevuse kavandamisel ja juhtimisel	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab juhendatult õppimise olemust ning teadmiste ning oskuste omandamise protsessi, kasutades erinevaid teabeallikaid; • iseloomustab erinevaid õpistrateegiaid ja õppimise viise, seostades neid enda senise õpikäitumisega; • oskab analüüsida enda õpiharjumusi ning arvestada tahtlikku ja tahtmatu tähelepanu mõju oma õpitegevusele; 	

	<ul style="list-style-type: none"> • analüüsib juhendamisel oma õpimotivatsiooni, määratledes seda soodustavaid ja takistavaid tegureid; • koostab juhendamisel isikliku eesmärgipärase õppimis- ja igapäevategevuste ajakava, lähtudes enda huvidest, eneseteostusega seotud eesmärkidest ja võimalustest; • annab hinnangu enda varasematele õpitulemustele, arvestades eneseanalüüsi tulemusi ja saadud tagasisidet; • kavandab muudatused enda õppimisharjumustes, lähtuvalt hindamistulemustest ning toob saadud tagasiside põhjal näiteid õpistrateegiate kasutamisest õpitegevustes; • selgitab juhendamisel stressi ja frustratsiooniga toimetuleku võimalusi;
3) tegutseb seatud eesmärkide saavutamiseks vastutustundlikult nii iseseisvalt kui kollektiivi liikmena	<ul style="list-style-type: none"> • suhtleb sotsiaalselt heakskiidetud vormis erinevas vanuses ja kultuuritaustaga inimestega, valides asjakohasekäitumis- ja väljendusviisi ning kohandades suhtlemisviise vastavalt tagasisidele ja suhtluse eesmärkidele; • jagab asjakohast infot nii kirjalikult, suuliselt kui visuaalselt, kasutades sobivaid suhtlemisvahendeid ja vorme ning lähtudes suhtluspartnerist (sõber, kaasõpilane, õpetaja, ametiasutus); • kohandab enda suhtlemisviise vastavalt tagasisidele ja suhtluse eesmärkidele; • toob näiteid illustreerimaks, kuidas esmamulje, eelarvamused, sh stereotüübid mõjutavad inimeste käitumist; • iseloomustab erinevaid meeskonnatöö rolle ja nende mõju töö tulemuslikkusele, kasutades teabeallikaid;
4) mõistab ettevõtliku, väärtust loova ja vastutustundliku tegutsemise olulisust nii endale kui ühiskonnale	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab juhendamisel vastutustundliku tarbimise ja tootmise põhimõtteid ning tehtavate valikute mõju keskkonnale, kogukondadele ja enda heaolule; • toob näiteid probleemsetest tarbimissituatsioonidest ning oskab otsida abi oma õiguste kaitseks; • kirjeldab jätkusuutliku arengu eesmäärke, seostades neid ümbritseva keskkonna ja õpitava valdkonnaga; • kaardistab juhendamisel ühiskonnas esinevaid sotsiaalseid probleeme, kasutades erinevaid teabeallikaid ja infotehnoloogiavahendeid; • analüüsib meeskonnatööna valitud probleemi lahendamise võimalusi, kasutades tõenduspõhiseid fakte ja teabeallikaid; • kavandab juhendatud meeskonnatööna tegevuskava valitud probleemi lahendamiseks, kasutades loovustehnikaid ning arvestades ressursside säästliku ja vastutustundliku kasutamise põhimõtteid; • kavandab lahenduse elluviimiseks vajaliku eelarve, kasutades digivahendeid;
5) mõistab tööturu toimimise põhimõtteid ja enda arenguvajadusi tööturule sisenemiseks	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab teabeallikate põhjal majanduslike, tehnoloogiliste, looduslike ja teiste keskkonnatingimuste muutuste mõju majanduskeskkonnale; • iseloomustab juhendatud meeskonnatööna Eesti majanduskeskkonna ja tööturu toimimist eri tegevusvaldkondades, kasutades erinevaid teabeallikaid;

	<ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab erineva haridustaseme ja oskustega inimeste võimalusi tööturul, arvestades töötasu seost väärtusloomega; • selgitab teabeallikate põhjal tööandja ja töövõtja õigusi ja kohustusi töösuhetes; • võrdleb erinevate lepingutingimuste tähtsust töösuhetes, võimalike probleemide ennetamisel; • võrdleb enda kogemusi ja oskusi valitud tegevusvaldkonnas erinevates ametites ja rollides tegutsemiseks vajalikega, kasutades oskuste kompassi; • kavandab enesearengut toetavaid tegevusi, lähtudes enda eesmärkidest ja arendamist vajavatest oskustest; • selgitab ressursside (raha, aeg, inimesed) vajadust ja säästmise võimalusi, arvestades enda seatud eesmärkidega;
6) kasutab varasemaid teadmisi, oskusi ja kogemusi igapäevaeluga seonduvate ülesannete lahendamisel	<ul style="list-style-type: none"> • lahendab igapäevaeluga seonduvaid arvutusülesandeid, kasutades koolimatemaatikast tuttavaid mudeleid ja meetodeid; • planeerib digivahendite abil igapäevased tulud-kulud, arvestades enda vajaduste ja võimalustega; • esitab kirjalikku ja suulist informatsiooni selgelt ja struktureeritult nii eesti keeles kui ka põhikoolis õpitud võõrkeeles; • kasutab tehnoloogilisi vahendeid ja seadmeid ning tõenduspõhiseid andmeid otsuste või järelduste tegemiseks igapäevaeluga seotud küsimustes; • kasutab igapäevaelus ettetulevate olukordade lahendamisel eesti- ja võõrkeelseid teabeallikaid; • koostab pädevuse piires eesti- ja võõrkeelseid tekste, lähtudes igapäevaelu vajadustest; • otsib tööülesande täitmiseks vajalikku teavet, hinnates erinevate teabeallikate usaldusväärsust; • lahendab reaalelulisi ülesandeid, sidudes tervikuks mitme ainevaldkonna teadmisi ja oskusi; • toob näiteid matemaatika, füüsika, keemia ja bioloogia omavahelistest seostest igapäevaelus.
7) korraldab teadlikult oma rahaasju mõistes, et oma hea finantsilise käekäigu eest vastutab vaid tema ise	<ul style="list-style-type: none"> • koostab isikliku eelarve arvestades enda finantseesmäärke, analüüsides juhendamisel oma sissetulekuid, väljaminekuid ja rahalist seisust sh säästmise võimalusi • arutleb meeskonnatööna sissetuleku, tarbimisvalikute ja investeerimisotsuste mõju üle üksikisiku, ühiskonna ja keskkonna tasandil • hindab elumuutvate sündmuste (abiellumine, laste saamine, õnnetus, surm) mõju finantsplaneerimisele, eristades rahalist väärtust emotsionaalsetest jt väärtustest • kirjeldab pangateenuseid ja finantsteenuse osutaja rolli üksikisiku rahaasjade korraldamisel, tuues esile pakutavaid võimalusi, kaasnevaid kohustusi ja riske • oskab valida laenukoode, kasutades sobivaid võrdlusvahendeid ning arvestades pakutavat intressimäära ja maksetingimusi

	<ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab põhiomaduste alusel peamiste varaklasside nagu kinnisvara, võlakirjad ja aktsiad olemust ja erinevusi ning nende kasutamisevõimalusi ja sellega kaasnevaid riske isiklike finantseesmärkide saavutamiseks • kirjeldab isikliku eluaseme soetamise võimalusi, tuues välja üürimise ja ostmise eelised ja puudused • selgitab pensioni kui pikaajalise finantsmehhanismi olemust ja selle planeerimise olulisust, kasutades asjakohaseid teabematerjale
2.	Digioskuste arendamine
	5 EKAP
Eesmärk: õpetusega taotletakse, et õpilane arendab enda digipädevusi elektroonilise teabe otsimiseks, loomiseks ja haldamiseks, arvestades digitehnoloogia kasutamisel tervisekaitse ja küberturvalisuse nõuete ning autorikaitse ja eetika põhimõtetega.	
Õpiväljundid Õpilane: 1) kasutab digikeskkonnast vajaliku teabe leidmiseks sobivaid infootsingu ja andmehalduse võtteid, hinnates digisisu asjakohasust	Hindamiskriteeriumid Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • määratleb oma teabevajaduse ning rakendab sobivaid infootsingu võtteid, et leida digikeskkonnast asjakohane teave; • otsib ja filtreerib andmeid, infot ja materjale eesmärgipäraselt, kasutades erinevaid otsingumeetodeid ja tööriistu; • analüüsib juhendamisel leitud andmeid, infot ja digisisu, hinnates nende allikate päritolu usaldusväärsust ja asjakohasust; • salvestab ja korrastab digikeskkonnas faile, kasutades kaustu ja kategooriaid, et tagada lihtne ligipääs ja haldus; • töötleb ja analüüsib andmeid tabelarvutuse abil ning esitleb tulemusi selgelt ja arusaadavalt diagrammide ja skeemide abil;
2) kasutab info jagamiseks, suhtlemiseks ja koostööks sobivaid digilahendusi, arvestades digikeskkonnas kehtivaid suhtlus- ja käitumisnorme ning küberturvalisuse nõudeid	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab sobivaid digitehnoloogiaid ja -sisu, et tõhusalt suhelda ja panustada meeskonnatöösse; • jagab infot ja faile digikeskkonnas, valides selleks kontekstist ja eesmärgist tulenevalt korrektse viisi ja sobiva vahendi; • kasutab iseseisvalt ja efektiivselt kooli, kohaliku omavalitsuse, riigi ja ettevõtete digiteenuseid, näiteks e-päevik, riigiportaal, digitaalsed õpikeskkonnad, pangateenused; • kasutab turvaliselt ühismeediat, ajaveebi ja video jagamise platvorme oma algatuste tutvustamiseks ja teiste kaasamiseks; • järgib digikeskkonnas kehtivaid suhtlus- ja käitumisnorme, arvestades erinevate sihtrühmade kultuurilisest, vanuselisest ja keelelisest eripärast tulenevaid vajadusi; • haldab enda digitaalset identiteeti, arvestades küberturvalisuse nõuetega;

	<ul style="list-style-type: none"> • analüüsib juhendamisel oma digitaalset jalajälge ja selle mõju enda kuvandile;
3) loob ja täiustab digisisu, kasutades sobivaid tööriistu sh tehisintellekti lahendusi vastutustundlikult ning arvestades autoriõiguse põhimõtteid	<ul style="list-style-type: none"> • loob digisisu teksti, esitluse, pildi ja videona, kasutades sobivaid tööriistu ning arvestades kvaliteedi, konteksti ja eesmärkidega; • kohandab olemasolevat digisisu uue ja sisukama digimaterjali loomiseks, kombineerides erinevaid teabeallikaid ja digimaterjale; • järgib digisisu loomisel ja kasutamisel autoriõiguse ning eetika põhimõtteid, arvestades andmekaitse ja konfidentsiaalsuse nõuetega; • rakendab juhendamisel asjakohaseid litsentsitingimusi (<i>Creative Commons</i>) vastavalt sisule ja kontekstile; • kasutab tehisintellekti rakendusi digisisu loomisel ja muutmisel vastutustundlikult, arvestades kvaliteeti ja konteksti;
4) kaitseb oma digiseadet, isikuandmeid, privaatsust ja tervist, rakendades küberturvalisuse ja jätkusuutliku arengu põhimõtteid	<ul style="list-style-type: none"> • kaitseb oma digiseadmeid ja nende sisu, rakendades ohtude vähendamiseks asjakohaseid turvameetmeid ja uuendades regulaarselt vastavat tarkvara; • tuvastab digiseadmeid ähvardavad ohud ja rakendab ennetusmeetmeid nende vältimiseks; • rakendab turvameetmeid isikuandmete ja privaatsuse kaitseks, kasutades tugevaid paroole, kaheastmelist autentimist ning andmete krüpteerimist, et piirata juurdepääsu enda andmetele; • analüüsib digiteenuse privaatsusreegleid ja kohandab privaatsusseadeid oma isikuandmete kaitseks; • analüüsib enda käitumist digitehnoloogia kasutamisel, lähtudes sellega seotud vaimse ja füüsilise tervise riskidest; • säilitab tervisliku tasakaalu digitehnoloogia kasutamisel, rakendades ajapiiranguid, puhkeperioode ja ergonoomilisi töövõtteid; • reageerib adekvaatselt küberkiusamisele ning kasutab sobivaid vastumeetmeid, vältimaks edasist kahju; • analüüsib digitehnoloogia keskkonnamõju ja rakendab ressursisäästlikke digikäitumise meetodeid, optimeerides seadmete energiatarvet ja eluea kestust ning hallates digiprügi ökoloogilise jalajälje vähendamiseks;
5) lahendab digitehnoloogia kasutamisega seotud probleeme, tuvastades tehnilised tõrked ning valides sobivad lahendused nende likvideerimiseks	<ul style="list-style-type: none"> • tuvastab digiseadme lihtsama tehnilise tõrke põhjuse ja lahendab selle juhendi abil; • valib konkreetse ülesande jaoks sobiva riist- ja tarkvara, arvestades ülesande spetsiifikat ja võimalikke alternatiive; • kohandab ja seadistab juhendite alusel digiteenust või platvormi vastavalt enda vajadustele; • analüüsib oma digipädevust, koostab plaani enese arendamiseks ja oskuste täiendamiseks; • toetab digitehnoloogia vähemkogenud kasutajaid, pakkudes juhiseid ja variante probleemide lahendamiseks.

3.	Sissejuhatus kutseõpingutesse	10 EKAP
Eesmärk: õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised ja oskused lahinguteeninduse ja -toetuse kutsetest ja seostest riigikaitsega, mõistab kodaniku vastutust Eesti riigikaitstes ning teeb õppekavas sätestatud suuna ja/või spetsialiseerumisvaliku, lähtudes oma võimetest ja huvidest.		
Õpiväljundid Õpilane 1) kirjeldab kodanike rolli Eesti riigikaitse tagamisel, lähtudes Eesti põhiseadusest ja julgeolekupoliitika alustest	Hindamiskriteeriumid Õpilane <ul style="list-style-type: none"> • selgitab kodanike õigusi ja kohustusi Eesti riigikaitse tagamisel, lähtudes põhiseadusest; • selgitab üksikisiku ja elanikkonna rolli Eesti riigikaitse tagamisel vastavalt Eesti julgeolekupoliitika alustes sätestatud põhimõtetele; • kirjeldab Eesti julgeolekupoliitika tegevusvaldkondi, lähtudes Eesti julgeolekupoliitika alustest; 	
2) omab ülevaadet kaitseväge ametikohtadest ja karjäärivõimalustest	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab kaitseväge lahinguteeninduse ja -toetuse kutseid, kutsealal tegutsemise eeldusi ja kriteeriumeid, lähtudes kutsestandarditest ja kaitseväge spetsiifikast, seostades kutseid enda huvidega; • kirjeldab kaitseväliste lahinguteeninduse ja -toetuse kutsete põhimõisteid, materjale ja vahendeid, ergonoomika- ja ohutuspõhimõtteid, töökeskkonna erisusi, arengusuundi ja hea tava praktikat, kasutades erialast terminoloogiat; • selgitab edasiõppimise ja karjäärivõimalusi tegevteenistuses ning tsiviilelus, seostades neid enda huvidega; 	
3) teeb lahinguteeninduse ja lahingutoetuse valdkonnaga seotud töid töökeskkonnaga tutvumiseks ning teadliku suuna- ja spetsialiseerumisvaliku tegemiseks	<ul style="list-style-type: none"> • teeb töökeskkonnaga tutvumiseks lihtsamaid lao- ja logistikatoiminguid, järgides töö- ja keskkonnaohutusnõudeid; • teeb töökeskkonnaga tutvumiseks lihtsamaid tehnika hooldus- ja remonditöid, järgides töö- ja keskkonnaohutusnõudeid; • teeb töökeskkonnaga tutvumiseks lihtsamaid energiataristu ehituse ja käidu töid, järgides töö- ja keskkonnaohutusnõudeid; 	
4) tegutseb riigikaitse välilaagris ohutult ja keskkonda säästvalt	<ul style="list-style-type: none"> • täidab välilaagri rajamise ja töös hoidmisega seotud ülesandeid vastavalt juhisteid, järgides ohutusreegleid ja keskkonnasäästlikkuse põhimõtteid; • liigub maastikul, kasutades erinevaid navigatsiooni- ja sidevahendeid ning järgides keskkonnaohutusnõudeid; • lahendab esmaabi situatsioonülesandeid, kasutades nõuetekohaseid esmaabivõtteid välitingimustes, arvestades enda ja kannatanu ohutust; • demonstreerib kannatanu transportimise võtteid, lähtudes vigastuse iseloomust ja olukorrast, tagades enda ja kannatanu ohutuse; 	

	<ul style="list-style-type: none">• sooritab praktilised laskeharjutused juhendaja kontrolli all, järgides relva ja laskemoonaga ümberkäimise ohutuse reegleid ja nõudeid;	
5) arendab teadlikult oma kehalist ettevalmistust, et täita teenistuskohustusi stabiilselt ja tulemuslikult	<ul style="list-style-type: none">• selgitab treeningu aluspõhimõtteid, tuginedes treeninguteooria põhialustele ning arvestades kaitseväelase arenguvajadusi;• hindab objektiivselt oma kehalisi võimeid, füüsilist vormi arvestades kaitseväes kehalisele ettevalmistusele esitatavaid nõudeid;• treenib teadlikult oma tervise, töövõime ja füüsilise vormi parandamiseks, arvestades treeneri suuniseid• täidab nõuetekohaselt treeningpäevikut;• analüüsib koostöös treeneriga enda kehaliste võimete muutumist, lähtudes kontrolltesti tulemustest mooduli alguses ja lõpus	
4.	B-kategooria mootorsõiduki juhtimine	3 EKAP
Eesmärk: õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised ja oskused B- kategooria mootorsõidukiga ohutuks liiklemiseks.		
Õpiväljundid Õpilane:	Hindamiskriteeriumid Õpilane:	
1) tunneb liiklusseaduses sätestatud nõudeid B- kategooria mootorsõiduki juhtimisele	<ul style="list-style-type: none">• lahendab liikluste, põhjendades vastuseid liiklusseadusele tuginedes;• kirjeldab liikluskäitumise vigade põhjus-tagajärg seoseid vastavalt situatsioonülesandele, lähtudes liiklusseadusest;• selgitab liiklusseaduse nõudeid, põhjendades nende rakendamist liiklussituatsioonides;	
2) juhib B- kategooria mootorsõidukit iseseisvalt, ohutult ja keskkonda säästes, arvestades kaasliiklejatega	<ul style="list-style-type: none">• juhib sõidukit vastavalt liiklusseaduse nõuetele;• liikleb turvaliselt, tagades enda ja kaasliiklejate ohutuse;• juhib sõidukit säästlikult, kasutades kütusekulu ja heitmeid vähendavaid sõiduvõtteid;	
3) annab esmaabi, arvestades olukorda ja kannatanu seisundit	<ul style="list-style-type: none">• kirjeldab tegutsemise taktikat, arvestades olukorda ja kannatanu seisundit;• demonstreerib esmaabivõtteid, arvestades vigastuse või trauma olemust ja ulatust.	
5.	C-kategooria mootorsõiduki juhtimine ja kaubavedu	11 EKAP
Eesmärk: õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised ja oskused ohutuks ja säästlikuks C- ja CE- kategooria sõiduki juhtimiseks ja kaubaveoks.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid	

<p>Õpilane:</p> <p>1) omab ülevaadet autovedude korraldusest, erinevate osapoolte õigustest ja vastutusest</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • selgitab autovedude valdkonna regulatsioone, kasutades asjakohast seadusandlust; • kirjeldab autojuhi tsiviil- ja karistusõiguslikku vastutust, võrreldes eri liiki vedude osapoolte spetsiifilisi õigusi ja kohustusi; • võrdleb autovedude liike, iseloomustades osapoolte kohustusi ja vastutust;
<p>2) vormistab reisijate- ja veoseveoga seotud dokumentatsiooni, lähtudes nõuetest</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab erinevate pakendite kasutamist, arvestades kauba liiki; • planeerib transpordiökonoomse autoveo teekonna, kasutades asjakohast informatsiooni; • planeerib transpordiökonoomiat arvestava veo, kirjeldades veo korraldust; • täidab ja kontrollib veoseveo dokumentatsiooni, lähtudes veo ja veose erisusest; • demonstreerib sõidumeeriku kasutamist, tehes ettenähtud toiminguid; • selgitab autojuhi tööd puudutavat tööseadusandlust, viidates asjakohastele regulatsioonidele;
<p>3) kasutab sõiduki põhiagregaate ja süsteeme nõuetekohaselt, ennetades rikkeid ja jälgides nende kasutamise eripära ja piiranguid</p>	<ul style="list-style-type: none"> • loetleb sagedamini esinevaid rikkeid ning nende kõrvaldamise viise, kirjeldades sõiduki põhiagregaatide, süsteemide, varustuse, sõidumeeriku ja kiiruspiiriku tööpõhimõtteid ja tehnonõudeid; • veendub sõiduki ohutuses, demonstreerides sõidueelset tehnilist kontrolli; • demonstreerib veduki ühendamist täishaagise, kesktelghaagise ja poolhaagisega, kasutades sobivaid juhtmeid, voolikuid ja pistikuid; • demonstreerib veose ohutut laadimist, selgitades seda asjakohaste füüsikalise-mehaaniliste mõistete abil; • kirjeldab sõiduki massist ja mõõtmetest tulenevaid ohte, määrates veoseveoks ettenähtud sõiduki lubatud mõõtmed ja massi; • demonstreerib sõiduki põhiagregaatide ja süsteemide korrasoleku kontrolli, diagnoosides rikkeid ning võimalusel neid kõrvaldades; • valib ja monteerib nõuetekohaselt rehve ja täiendavaid ohutusvahendeid, arvestades olukorda;
<p>4) käitub ennast ja teisi säästvalt, rakendades klienditeeninduse head tava, psühholoogilisi ja füüsilisi asjakohaseid võtteid</p>	<ul style="list-style-type: none"> • analüüsib juhendamisel tööõnnetuse põhjusi ja nende vältimise viise, kirjeldades tööohutuse ja töökaitsega seotud osapoolte õigusi ja kohustusi; • kirjeldab psühholoogiliste ja füüsiliste terviseriskide maandamist, iseloomustades riskide tekkepõhjust; • kirjeldab osapooltega suhtlemise head tava, analüüsides etteantud situatsioone, lähtudes suhtlemise ja suhtlemispsühholoogia põhialustest ning klienditeeninduse heast tavast; • lahendab etteantud juhtumi, kirjeldades tegutsemist õnnetuse korral; • kirjeldab autojuhi liikluskäitumist mõjutavaid tegureid, seostades neid liiklusõnnetuse juhtumise tõenäosusega; • kirjeldab puudega ja piiratud liikumisvõimega isikute teenindamisele kehtivaid nõudeid, loetledes erisused;

5)	tunneb säästliku ja ohutu sõidu võtteid, demonstreerides neid liikluses	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab ohutut sõidustiili, nimetades ohtusid mõjutavad tegurid; • kirjeldab säästlikku sõidustiili, nimetades seda mõjutavad tegurid; • demonstreerib säästlikke sõiduvõtteid, arvestades ohutust.
6.	Laiapindne riigi- ja kodanikukaitse	10 EKAP
Eesmärk: õpetusega taotletakse, et õpilane omandab vajalikud teadmised ja oskused riigi ning ühiskonna kaitseks, toimetulekuks ohu- või sõjaolukorras ning suudab rakendada ennetavaid meetmeid.		
Õpiväljundid Õpilane:		Hindamiskriteeriumid Õpilane:
1)	rakendab kriisiolukorras enesehoiu tegevusi, käitudes üksi või meeskonnaliikmena vastavalt kriisiolukorra käitumisjuhiste	<ul style="list-style-type: none"> • kavandab enesehoiu tegevused kriisisituatsioonis vastavalt kriisiolukorra käitumisjuhiste; • demonstreerib enesehoiu tegevusi vastavalt situatsioonülesandele, arvestades kriisiolukorra käitumisjuhiseid; • edastab infot vastavalt kehtivatele regulatsioonidele; • täidab meeskonnas erinevaid rolle vastavalt situatsioonülesandele;
2)	kasutab varustust ja seadmeid vastavalt kriisi iseloomule ja ohutustehnika nõuetele	<ul style="list-style-type: none"> • võrdleb erineva varustuse võimekust ja kasutusvõimalusi vastavalt tehnilistele näitajatele; • valib vastavalt situatsioonülesandele varustuse ja seadmed, arvestades kriisi iseloomu või ohusituatsiooni; • kasutab varustust ülesande lahendamisel, järgides nõudeid enda ja meeskonnaliikmete ohutuse tagamiseks; • valmistab varustuse ette järgmiseks kasutuskorras, hooldades ja komplekteerides seda vastavalt ülesandele ja lähtudes kehtivatest regulatsioonidest;
3)	toetab enda, meeskonnaliikmete ja kriisisituatsioonis olevate isikute vaimset ja füüsilist toimetulekut	<ul style="list-style-type: none"> • tegeleb teadlikult enda kehalise ettevalmistuse parandamisega; • kirjeldab kriisiolukorra mõju inimese vaimsele ja füüsilisele toimetulekule, tuues välja peamised stressi-, hirmu- ja väsimustegurid ning selgitades nende avaldumisviise; • kasutab olukorrale sobivaid toetavaid suhtlemis- ja käitumisvõtteid, arvestades meeskonnaliikmete emotsionaalset seisundit, vajadusi ja ohutust; • selgitab ja demonstreerib stressi ning ärevust leevendavaid põhivõtteid (nt hingamis-, rahunemis- või koormuse doseerimise meetodid), mis toetavad kriisis olevate isikute toimetulekut; • demonstreerib enda vaimset ja füüsilist võimekust kriisisituatsioonidega toimetulekuks, sooritades tegevusi vastavalt juhiste;
4)	viib läbi kriisiennetustegevusi,	<ul style="list-style-type: none"> • kavandab ennetustegevuse lähtuvalt olukorrakirjeldusest, arvestades sihtrühma ja kehtivaid regulatsioone; • demonstreerib õppesituatsioonis ennetustegevusi vastavalt koostatud kavale;

lähitud etteantud olukorrajeldusest, sihtrühmast ning arvestades kehtivaid regulatsioone	<ul style="list-style-type: none"> koostab tegevusjärgse raporti enesehinnangu juhendi alusel. 	
7.	Praktika	41 EKAP
Eesmärk: õpetusega taotletakse, et õpilane arendab õppekeskkonnas omandatud kutsealaseid teadmisi, oskusi ning hoiakuid vastavalt spetsialiseerumisele kaitseväes või valitud praktika ettevõtetes meeskonna liikmena.		
Õpiväljundid Õpilane: 1) planeerib isiklikud praktika eesmärgid tulenevalt õppekavast	Hindamiskriteeriumid Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> kirjeldab praktikakorraldust ja õppekavast tulenevaid praktika eesmärke ning enda õigusi ja kohustusi praktikandina vastavalt kehtivatele regulatsioonidele; täidab praktikale asumiseks vajalikud dokumendid vastavalt koolis kehtivatele nõuetele; 	
2) töötab vastavalt spetsialiseerumisele kaitseväes või praktikaettevõttes, arvestades juhendaja korraldusi, järgides tööohutus- ja töotervishoiu nõudeid ning ettevõtte sisekorraeeskirja	<ul style="list-style-type: none"> töötab kaitseväes või praktikaettevõttes vastavalt praktikakavale ja eesmärkidele, arvestades juhendaja korraldusi, järgides tööohutus- ja töotervishoiu nõudeid ning ettevõtte sisekorraeeskirja; suhtleb kaastöötajatega lugupidavalt, lähtudes üldtunnustatud käitumisreeglitest; täidab praktikapäevikut, kirjeldades oma tegevusi ning seostades töökogemust õppetöö käigus omandatud teadmiste ja oskustega; 	
3) hindab praktika eesmärkide saavutamist, lähtudes praktikakavast	<ul style="list-style-type: none"> koostab praktikaaruande, järgides koolis kehtivaid nõudeid, kasutades erialast terminoloogiat ja IKT vahendeid; hindab õpiväljundite ja võtmepädevuste saavutamist vastavalt koolis kehtivatele nõuetele. 	

3.2. Valitavad põhiõpingute moodulid lahinguteeninduse logistika ja laonduse suunal

3.2.1. Ühised põhiõpingute moodulid kõigile spetsialiseerumistele lahinguteeninduse logistika ja laonduse suunal

8.	Kaupade käitlemine	7 EKAP
Eesmärk: õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised ja oskused jaotus- ja korjevedudega seotud lao- ja terminalitoimingute tegemiseks, hõlmates kaupade käitlemist saadetise tasemel, arvestades ettevõtte töökorraldust, kliendilepingu tingimusi ning tööohutus- ja keskkonnanõudeid.		

Õpiväljundid Õpilane: 1) omab ülevaadet ladude ja terminalide liikidest, neis kasutatavatest töövahenditest, ja ohutusnõuetest nende kasutamisel	Hindamiskriteeriumid Õpilane: <ul style="list-style-type: none">iseloomustab meeskonnatööna ladude ja terminalide liike ja tüüpe, lähtudes nende kasutusotstarbest;selgitab nõudeid laoseadmete ja töövahendite kasutamisele, lähtudes nende kasutus- ja ohutusjuhenditest;võrdleb lao- ja terminalitoimingute järjestust ning põhimõtteid ettevõtete ja lahinguteeninduse valdkonna näitel;	
2) teostab kauba mahalaadimise ja vastuvõtmise, järgides kliendilepingu tingimusi ning tööohutuse ja keskkonnanõudeid	<ul style="list-style-type: none">kasutab kauba mahalaadimisel, vastuvõtmisel ja paigutamisel sobivaid laotöövahendeid vastavalt teostatavale tööle, järgides tööohutuse ja keskkonnanõudeid;registreerib saabuvad kaubad, kontrollides nende seisukorda, vastavust saatedokumentidele ja kliendilepingu tingimustele ning fikseerides mittevastavused lähtudes õigusaktidest ja kehtestatud nõuetest;käsitleb enda tööõigus pretensioone ja reklamatsioone, arvestades klienditeeninduse eesmärgi ja õigusakte;ristlaadib saadetised lähteülesande alusel;	
3) selgitab pakendite liigituse ja pakendiringluse põhimõtteid, lähtudes õigusaktidega kehtestatud nõuetest	<ul style="list-style-type: none">annab ülevaate pakendite ja pakkematerjalide käitlemist ning säästliku kasutamise nõuetest vastavalt õigusaktidele;selgitab pakendiringluse korraldamist, lähtudes õigusaktides kehtestatud nõuetest;	
4) teeb kauba väljastamise toiminguid, järgides etteantud nõudeid sh töö- ja keskkonnaohutusele	<ul style="list-style-type: none">komplekteerib väljastamiseks kaubad vastavalt tellimusele;pakendab kauba vastavalt kauba omadustele, järgides tööohutuse ja keskkonnanõudeid;koostab pakkeüksuse, arvestades veoahelas kasutatava transpordiliigi või veoviisi eripära;laadib saadetised veoühikusse, järgides veovahendi eripärast tulenevaid laadimis- ja kinnitamisnõudeid ning väljastustellimust;dokumenteerib kauba väljastamise vastavalt kehtestatud nõuetele.	
9.	Töötamine tõstukite ja laaduritega	4 EKAP
Eesmärk: õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised tõstukite ja laadurite ehitusest, teadmised ja oskused nende hooldamisest ning töötamisest laos, arvestades keskkonna- ja ohutusnõudeid.		
Õpiväljundid Õpilane: 1) selgitab tõstukite ja laadurite ehitust ning	Hindamiskriteeriumid Õpilane: <ul style="list-style-type: none">selgitab tõstukite ja laadurite ehitust vastavalt kasutatavale tõstemehhanismile, lähtudes kasutusjuhenditest;kirjeldab tõstukite ja laadurite hoolduse põhimõtteid, lähtudes tootja kasutusjuhenditest;	

hoolduspõhimõtteid, lähtudes kasutusjuhenditest		
2)	töötab tõstuki ja laaduriga, järgides ohutusnõudeid laotoimingute sooritamisel	<ul style="list-style-type: none">• valib sobiva tõsteseadme vastavalt tööülesandele ning keskkonnatingimustele;• kontrollib tööd alustades vastavalt tootja juhendile kasutatava seadme tehnilist seisundit;• töötab tõstuki ja laaduriga vastavalt tootja juhendile, järgides tööohutusnõudeid;
3)	hooldab tõstukeid ja laadureid vastavalt hooldusjuhendile, järgides keskkonna- ja ohutusnõudeid	<ul style="list-style-type: none">• teeb tõstukite ja laadurite hooldustoimingud vastavalt hooldusjuhendile, järgides keskkonna- ja ohutusnõudeid;• hooldab elektritõstukite akusid vastavalt tootja kasutusjuhendile, järgides keskkonna- ja ohutusnõudeid;• dokumenteerib hooldustööd vastavalt kehtestatud korrale.
10.	Kaubavarude täiendamine	6 EKAP
Eesmärk: õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised ja oskused kaubavarude hoiustamiseks ja täiendamiseks, arvestades ettevõtte ostupoliitikat ja eesmärgid ning seadusandlike akte.		
Õpiväljundid Õpilane		Hindamiskriteeriumid Õpilane
1)	valib tarnija hanke- ja ostuprotsessis, arvestades ettevõtte ostueesmärgid ja -poliitikat	<ul style="list-style-type: none">• kirjeldab hanke- ja ostuprotsessi, ostupoliitikat ja ostueesmärgid ettevõtte ja lahinguteeninduse valdkonna näitel, arvestades õigusaktidega;• kaardistab tarnijate turu meeskonnaliikmena vastavalt lähteülesandele, kasutades digivahendeid;• valib tarnija, arvestades tarnijate hindamise põhimõtteid vastavalt juhendis kirjeldatud ettevõtte ostupoliitikale;
2)	teeb varude juhtimise toiminguid, kasutades digivahendeid	<ul style="list-style-type: none">• arvutab varude optimaalsed kogused, arvestades reservvaru suurust ja muutumist lähteandmete alusel;• kategoriseerib tooted, kasutades ABC ja XYZ analüüsi;• kasutab müügistatistika andmebaasi kaupade nõudluse analüüsimiseks ja ostuproгноosi koostamiseks vastavalt lähteülesandele, järgides küberturvalisuse nõudeid;
3)	paigutab kaupu hoiukohtadele arvestades kasutatavat hoiustamissüsteemi	<ul style="list-style-type: none">• paigutab kaubad hoiukohtadele, järgides füüsilisi hoiustamisnõudeid, -viise ja -juhiseid ning ohutusnõudeid;• registreerib hoiule paigutatud tooted tooteartiklite ja -koguste lõikes lao infosüsteemis vastavalt lähteülesandele;• korrastab hoiukohti, eemaldades pakkematerjali jääke ja puhastades kaupu vastavalt laos kehtivale korrale;
4)	teeb meeskonna liikmena	<ul style="list-style-type: none">• selgitab inventuuri protsessi, lähtudes inventuuri juhendist ja õigusaktidest;

inventuuri, järgides inventuuri juhendit ja arvestades õigusaktides esitatud nõudeid	<ul style="list-style-type: none"> • inventeerib meeskonnaliikmena varad ja varud, lähtudes juhendist; • arutleb meeskonnatööna saldo vahede tekkimise põhjuste üle.
--	--

3.2.2. Valitavad põhiõpingute moodulid lahinguteeninduse logistika ja laonduse suunal spetsialiseerumisel laotööle

11.	Laotöö korraldamine	6 EKAP
Eesmärk: õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised ja oskused lao töö korraldamiseks ja tulemuslikkuse hindamiseks, arvestades õigusaktidest tulenevaid nõudeid, töökeskkonna ohutust, kliendilepinguid ning lao ruumikasutuse ja kaubavoogude optimeerimise põhimõtteid.		
Õpiväljundid Õpilane	Hindamiskriteeriumid Õpilane	
1) omab ülevaadet laokorraldusele õigusaktidega kehtestatud nõuetest	<ul style="list-style-type: none"> • leiab digivahendeid kasutades õigusaktidest ja regulatsioonidest laotööd reguleerivad sätted, seostades need tööprotsessidega • teeb ülevaate tolliprotseduuridest, arvestades rahvusvahelisi piiranguid, sanktsioone ning kaubaveo ja ladustamisega seotud õigusakte; 	
2) käsitleb pretensioone ja reklamatsioone arvestades õigusakte ning kliendilepinguid	<ul style="list-style-type: none"> • kontrollib saadetise vastavust saatedokumentidele, fikseerides kõrvalekalded ning edastades need seotud osapooltele kokkulepitud tingimuste alusel; • koostab pretensiooni ja reklamatsiooni eesti- ja võõrkeeles, lähtudes õigusaktidest ning kliendilepingust; • lahendab situatsioonülesande, kaasates erinevaid osapooli ning järgides kliendilepingut ja õigusakte; 	
3) selgitab laondusega seotud kahju- ja õnnetusriske ning meetmeid riskide vähendamiseks, lähtudes lao töökeskkonnast ja juhenditest	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab kahju- ja õnnetusriskide tekkepõhjuseid, arvestades lao tööprotsesse, töökeskkonda, kasutatavaid tehnoloogiaid ning inimtegurit; • teeb ettepanekuid riskide vähendamiseks laos, lähtudes riskide põhjustest; • selgitab laotöötaja tegutsemist õnnetusriskide realiseerumisel, arvestades juhendeid; 	
4) koostab optimaalse laoplaani, järgides ruumikasutuse ja kaubavoogude efektiivse haldamise põhimõtteid	<ul style="list-style-type: none"> • eristab laotehnoloogiaid, -masinaid ja –seadmeid, lähtudes ladude tüübist ja kasutusotstarbest; • teeb ülevaate kaasaegsete tehnoloogiate kasutusvõimalustest laokorralduses, selgitades nende mõju laoprotsessidele ning ettevõtte kuludele; • koostab laoplaani, arvestades laotehnoloogiat, efektiivse ruumikasutuse põhimõtteid ning kaubavoogude liikumist; 	

5)	hindab lao toimimise tulemuslikkust ja kvaliteeti, kasutades mõõdikuid ja arvutusi lähteandmete põhjal	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab lao toimimise tulemuslikkuse mõõdikuid, seostades neid tegevuse eesmärkidega; • arvutab lao kvaliteeditaseme ja täituvuse algandmete põhjal; • teeb ettepanekud lao töö tõhustamiseks saadud mõõtmistulemuste alusel
12.	Lahinguteeninduse laotoimingute tegemine kaitseväes	7 EKAP
Eesmärk: õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised ja oskused lahinguteeninduse laotoimingutest, laoseadmete ja infotehnoloogiliste lahenduste kasutamisest, järgides regulatsioone, säästlikkust ja ohutusnõudeid.		
Õpiväljundid Õpilane		Hindamiskriteeriumid Õpilane
1)	kirjeldab lahinguteeninduse laotoiminguid, arvestades laotoiminguid reguleerivat määrustikku ja juhendmaterjale	<ul style="list-style-type: none"> • nimetab lahinguteeninduse laotoiminguid reguleerivad regulatsioonid, kirjeldades nende rakendamist konkreetsetes lahingülesannetes; • kirjeldab lahinguteeninduse kaupade ladustamisega seotud riske, tuues välja eri kaupade hukukindlusest tuleneva spetsiifika; • kirjeldab lahinguteeninduse erinevate kaupade koosladustamist, arvestades lahinguteeninduse kaupade spetsiifikat;
2)	planeerib statsionaarse ja ajutise lao lahinguteeninduse kaupadele, arvestades nende spetsiifikat ja ohutusnõudeid	<ul style="list-style-type: none"> • lahendab laoplaneerimise ülesande, arvestades lahinguteeninduse kaupade spetsiifikaga; • koostab olukorraspetsiifikat arvestades lahinguteeninduse kaupade statsionaarse ja ajutise lao skeemi, põhjendades valikuid; • määrab veose laadimise, kinnitamise, katmise ja varjamise meetodid, arvestades kaubaspetsiifikast tulenevaid ohte ja ohutusnõudeid; • määrab maastikul ladustamisala, teenindusala ja ladustamispunkti, arvestades olukorraspetsiifikat;
3)	teeb lahinguteeninduse laotoiminguid lähtudes kaupade spetsiifikast	<ul style="list-style-type: none"> • ladustab lahinguteeninduse kaubad, arvestades ohutusnõudeid; • teenindab määratud kliente, arvestades logistika tugialade toimimise põhimõtteid, materjali käitlemise nõudeid ja taktikalist olukorda; • koostab digitaalselt ja paberil laotoiminguid kajastava dokumentatsiooni, arvestades laoseisu; • laadib veose ohutult, selgitades oma tegevust asjakohaseid füüsikalisi-mehhaanilisi mõisteid kasutades; • demonstreerib materjalide ettevalmistamist ja paigutamist veovahenditele, järgides veose paigutamise ja kinnitamise reegleid;
4)	kirjeldab ohtlike veoste käitlemist vastavalt ohtlike	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab ohtlike veoste veo korraldamise üldnõudeid ja põhilisi ohuliike, arvestades ADR-i ja keskkonnanõudeid;

veoste rahvusvahelise autoveo kokkuleppele ADR	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab autojuhi lubatud ja keelatud tegevusi ohtliku veose pakendamisel, ohumärgistamisel ja tähistamisel, peale- ja mahalaadimisel, veose kinnitamisel, vedamisel, veo ajal jälgimisel ja ladustamisel, arvestades eri liiki ohtude ärahoidmise meetodeid ja ohutusabinõusid; • kirjeldab ohtlike veoste liitkoormana veo keelde, arvestades veose erinevate osade spetsiifikaga; • kirjeldab ohtlike veoste mitmeliigilise veo võimalusi, arvestades püstitatud veoülesandega; • kirjeldab ohtlikke veoseid vedava sõiduki lisaseadmete otstarvet ja kasutamist, arvestades seadme spetsiifikat; • kirjeldab ADR-i nõuete mittetäitmisega kaasnevat tsiviilvastutust, tuginedes seadusandlusele; • kirjeldab liikluskorraldust, vahejuhtumite ennetamist, ohutusnõuete täitmist ja toimimist ohuolukorras, arvestades ADR-s sätestatud juhiseid tunnelis käitumiseks; • planeerib veo, arvestades ADR paakidesveo ja klass 1 nõudeid; • valib veovahendid ja ühikud, arvestades jaotatava kütuse ja määrdeainete kogust ning nõudeid ja piiranguid erinevate ADR klasside veoste liitkoormana vedamisele.
--	---

3.2.3. Valitavad põhiõpingute moodulid lahinguteeninduse logistika ja laonduse suunal spetsialiseerumisel veoseveo logistika korraldamisele

13.	Kaubavedude ja logistika korraldamine	6 EKAP
Eesmärk: õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised ja oskused kaasaegse erialase tarkvara kasutamiseks tööülesannete täitmisel transpordiprotsessis ning saab ülevaate kaasaegsetest tehnoloogiatest ja digilahendustest logistikas.		
Õpiväljundid Õpilane: 1) korraldab kaubaveo toiminguid vastavalt tööülesandele ja kehtestatud normidele	Hindamiskriteeriumid Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • eristab veovahendeid ja veoühikuid, arvestades nende valikul tööülesande ja õigusaktide nõuetega; • eristab ohtlikud ja eritingimustele vastavad veosed tavaveostest, lähtudes õigusaktidest; • selgitab eriveo tingimusi ja korraldamist, lähtudes õigusaktidest; • valib veomarsruudi ja -vahendi lähtuvalt saadetest, arvestades veokijuhi töö ja puhkeaja regulatsioonide, teede kasutamistingimuste jms piirangutega; • koostab koorma vastavalt laadimisplaanile, arvestades kauba omaduste, mõõtmete, veeremi ja konteineri parameetritega; 	
2) kasutab transpordiprotsessis tööülesannete täitmisel	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab erialast tarkvara kaubaveo ja marsruudi planeerimiseks ning sellega kaasnevate dokumentide koostamiseks, arvestades veolepingu tingimusi ning järgides küberturvalisuse ja andmekaitse nõudeid; 	

veebipõhiseid tarkavarasid, arvestades küberturvalisuse ja andmekaitse nõuetega	<ul style="list-style-type: none">• kasutab saadetise planeerimisel veoühiku kaubaruumi erialast tarkvara, lähtudes kaupade laadimise ja kinnitamise nõuetest;• tutvustab meeskonnatööna erialaseid logistika valdkonnas kasutatavaid tarkvaralahendusi;• toob näiteid kaasaegsetest tehnoloogiatest transpordis, selgitades nende mõju kuludele ja efektiivsusele;	
3) kirjeldab kaasaegsete digitehnoloogiate kasutusvõimalusi logistikas, selgitades nende mõju tööprotsessidele	<ul style="list-style-type: none">• annab ülevaate kaasaegsetest tehnoloogiatest laonduses, selgitades uute tehnoloogiatega kaasnevaid riske;• selgitab kaasaegsete tehnoloogiate kasutamist ostu- ja hankeprotsessides, kirjeldades nende mõju efektiivsuse, kulude ja tarnijate valiku parendamisele;• selgitab veebipõhiste koos- ja kaugtöö vahendite kasutamist vastavalt tööülesandele;	
4) kinnitab saadetised veoks, järgides veoseohutusnõudeid	<ul style="list-style-type: none">• selgitab kinnitusvahendite kasutamise põhimõtteid veoseohutuse tagamiseks maanteetranspordil, arvestades saadetise eripära ning õigusakte;• kinnitab saadetised veoks, arvestades saadetise eripära ning veose liikumise ajal tekkivaid riske ja füüsilikali jõude, järgides õigusakte.	
14.	Lahinguteeninduse vedude ja logistika korraldamine kaitseväes	7 EKAP
Eesmärk: õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised ja oskused asjakohaste vahendite ja meetoditega erinevatest lahinguteeninduse veo- ja logistikatoimingutest, järgides regulatsioone, säästlikkust ja ohutusnõudeid.		
Õpiväljundid Õpilane 1) lahendab lahinguteeninduse logistika ülesande, arvestades vedusid ja logistikat reguleerivat määrustikku ja juhendmaterjale	Hindamiskriteeriumid Õpilane <ul style="list-style-type: none">• nimetab lahinguteeninduse vedusid ja logistikat reguleerivad regulatsioonid, kirjeldades nende rakendamist lahingülesannetes;• analüüsib lahinguteeninduse kaupade vedudega seotud riske, tuues välja eri kaupadest tuleneva spetsiifika;• planeerib logistikaüksuse tegevuse, arvestades maaväe sõja- ja rahuaja logistika ülesehitust, lahinguteeninduse funktsioone ja kuni c-ešeloni logistikaüksuste tegevusprintsipi ning vastase ohtu ja selle vältimisvõimalusi;• kirjeldab lahinguteeninduse erinevate kaupade koos või eraldi vedu, arvestades kaupade spetsiifikaga;• lahendab etteantud logistikaülesande, arvestades lahinguteeninduse kaupade spetsiifikaga;	
2) planeerib lahinguteeninduse kaupade veo, arvestades nende spetsiifikat ja ohutusnõudeid	<ul style="list-style-type: none">• koostab olukorraspetsiifikat arvestades lahinguteeninduse kaupade veoplaani, põhjendades valikuid;• määrab kauba laadimise, kinnitamise, katmise, varjamise ja transpordi meetodid, arvestades veose spetsiifikast tulenevaid ohte ja ohutusnõudeid;	

	<ul style="list-style-type: none"> • valib keskkonnasäästliku kaubaveo marsruudi, arvestades logistikaüksuste tegevusprintsipi, tehnilisi, õiguslikke ja taktikalisi piiranguid; • määrab logistikaülesande täitmiseks isikkoosseisu, arvestades ülesande spetsiifikaga;
3) transpordib lahinguteeninduse kaupu, arvestades nende spetsiifikaga	<ul style="list-style-type: none"> • demonstreerib veose ohutut laadimist, selgitades seda asjakohaste füüsikalise-mehhaaniliste mõistete abil; • transpordib ohutult lahinguteeninduse kaubad, arvestades ülesannet; • teenindab määratud kliente, arvestades logistika tugialade toimimise põhimõtteid, materjali käitlemise nõudeid ja taktikalist olukorda; • koostab digitaalselt ja paberil veotoiminguid kajastava dokumentatsiooni vastavalt kaupade spetsiifikale;
4) kirjeldab ohtlike veoste käitlemist vastavalt ohtlike veoste rahvusvahelise autoveo kokkuleppele ADR	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab ohtlike veoste veo korraldamise üldnõudeid ja põhilisi ohuliike, arvestades ADR-i ja keskkonnatõudeid; • kirjeldab autojuhi lubatud ja keelatud tegevusi ohtliku veose pakendamisel, ohumärgistamisel ja tähistamisel, peale- ja mahalaadimisel, veose kinnitamisel, vedamisel, veo ajal jälgimisel ja ladustamisel, arvestades eri liiki ohtude ärahoidmise meetodeid ja ohutusabinõusid; • kirjeldab ohtlike veoste liitkoormana veo keelde, arvestades veose erinevate osade spetsiifikaga; • kirjeldab ohtlike veoste mitmeliigilise veo võimalusi, arvestades püstitatud veoülesandega; • kirjeldab ohtlikke veoseid vedava sõiduki lisaseadmete otstarvet ja kasutamist, arvestades seadme spetsiifikat; • kirjeldab ADR-i nõuete mittetäitmisega kaasnevat tsiviilvastutust, tuginedes seadusandlusele; • kirjeldab liikluskorraldust, vahejuhtumite ennetamist, ohutusnõuete täitmist ja toimimist ohtuolukorras, arvestades ADR-s sätestatud juhiseid tunnelis käitumiseks; • planeerib veo, arvestades ADR paakidesveo ja klass 1 nõudeid; • valib veovahendid ja ühikud, arvestades jaotatava kütuse ja määrdeainete kogust ning nõudeid ja piiranguid erinevate ADR klasside veoste liitkoormana vedamisele.

3.3. Valitavad põhiõpingute moodulid lahingutoetuse tehnika kasutamise, hoolduse ja remondi suunal

3.3.1. Ühised põhiõpingute moodulid kõigile spetsialiseerumistele lahingutoetuse tehnika kasutamise, hoolduse ja remondi suunal

15.	Sõidukite jõuallikate ja jõuülekandesüsteemide hooldamine ja remont	9 EKAP
-----	---	--------

Eesmärk: õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised ja oskused sõidukite mootori ja jõuülekandesüsteemide hooldamisest ja remondist, arvestades tootja juhiseid ning hooldusnõudeid.		
Õpiväljundid Õpilane: <ol style="list-style-type: none"> 1) selgitab mootorsõidukitel kasutatavate jõuallikate liigitust, ehitust ja tööpõhimõtteid lähtudes erinevatest kasutatavatest energiaallikatest 2) selgitab erinevate jõuülekandesüsteemide ülesandeid ja tööpõhimõtet, seostades neid füüsikaliste protsessidega 3) võrdleb mootori osasüsteemide ja jõuülekandesüsteemide osade seisundi vastavust tootjatehase parameetritele, kasutades digitaalseid andmebaase ja remondijuhiseid 4) teeb mootori ja jõuülekannete hooldus- ja remonditöid vastavalt plaanile, arvestades ohutusnõudeid 	Hindamiskriteeriumid Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • selgitab erinevate sisepõlemismootorite konstruktsioonilisi erinevusi, komponente ja kasutusvaldkondi, lähtudes tootja koostejuhistest; • kirjeldab mootorite tööetappe ja erisusi, tuginedes tootja juhistele; • kirjeldab erinevat tüüpi mootorite osasüsteemide detaile, ülesannet ja tööpõhimõtet, tuginedes tootja juhistele; 	
	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab erinevate jõuülekandeliikide olemust, kirjeldades nende tööpõhimõtteid füüsikaliste nähtuste kaudu vastavalt tootja juhistele; • iseloomustab erinevate jõuülekandesüsteemide tüüpe, ehitust ja komponente, tuues välja seosed nende kasutusvaldkonnaga; 	
	<ul style="list-style-type: none"> • hindab mootori ja jõuülekandesüsteemide töökindlust ning võimalikke riske vastavalt tootja juhendile ja etteantud piirväärtustele; • hindab mootori ja jõuülekandesüsteemide tööd, kasutades visuaalset vaatlust, kuulamist ning mehaanilisi katseid, kasutades digitaalseid andmebaase ja remondijuhiseid; • annab hinnangu mootori ja jõuülekande edasise ohutu kasutamise kestuse kohta, lähtudes diagnostika- ja mõõtmistulemustest ning tootja tehnilistest nõuetest; • dokumenteerib osasüsteemide ja detailide veakirjeldused ja veaparanduse ettepanekud, kasutades asjakohast terminoloogiat, lähtudes tootja juhistest; 	
	<ul style="list-style-type: none"> • koostab remondi- ja hooldustöö tegevuskava, kirjeldades tööetappe, vahendeid, varuosasid ja töövõtteid, lähtudes tootja hooldus- ja remondijuhistest; • hooldab mootorit ja jõuülekandesüsteeme, arvestades tootja juhiseid, hooldus-eeskirja ning ohutusnõudeid; • remondib mootorit ja jõuülekandesüsteeme vastavalt tegevuskavale, arvestades tootja juhiseid ning ohutusnõudeid. 	
16.	Sõidukite töösüsteemide hooldamine ja remont	
	8 EKAP	

Eesmärk: õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised ja oskused sõiduki töösüsteemide hooldamiseks ja remondiks, arvestades tootja juhiseid ning töö- ja keskkonnaohutuse nõudeid.	
Õpiväljundid Õpilane: 1) selgitab masinate töösüsteemide tööpõhimõtteid ja ehitust vastavalt tootja juhenditele	Hindamiskriteeriumid Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> võrdleb töösüsteemide liike vastavalt kasutusotstarbele, lähtudes tootja juhenditest; selgitab töösüsteemide ja nende elementide tööpõhimõtteid ja ülesandeid, lähtudes tootja juhenditest; kirjeldab töösüsteemide ja nende elementide tööpõhimõtteid, seostades need füüsikaliste protsessidega;
2) hindab masinate töösüsteemide ja nende osade seisundit, lähtudes tootjatehase etteantud parameetritest	<ul style="list-style-type: none"> teeb töösüsteemide esmase hindamise, kasutades visuaalset vaatlust, kuulamist ning mehaanilisi katseid; kontrollib töösüsteemide ja nende detailide tehnonõudeid, kõrvalekaldeid ning vastavust tootja etteantud parameetritele, järgides ohutusnõudeid; annab hinnangu töösüsteemide ohutu kasutamise tingimuste ja kestuse kohta, lähtudes diagnostika- ja mõõtmistulemustest ning tootja tehnilistest nõuetest; dokumenteerib töösüsteemide ja nende elementide veakirjeldused ja veaparanduse ettepanekud, kasutades asjakohast terminoloogiat;
3) teeb töösüsteemide hooldus- ja remonditööd vastavalt plaanile, arvestades ohutusnõudeid	<ul style="list-style-type: none"> koostab remondi- ja hooldustöö tegevuskava, kirjeldades tööetappe, vahendeid, varuosi ja töövõtteid, lähtudes tootja hooldus- ja remondijuhistest; hooldab töösüsteeme vastavalt tootja juhiste ja hoolduseeskirjale, järgides ohutusnõudeid; remondib töösüsteeme vastavalt tegevuskavale ja tootja juhiste, järgides ohutusnõudeid.

3.3.2. Valitavad põhiõpingute moodulid lahingutoetuse tehnika hoolduse ja remondi suunal spetsialiseerumisel ravisõidukite kasutamisele, hooldusele ja remondile

17.	Sõidukite keretööd	6 EKAP
Eesmärk: õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised ja oskused sõidukite keretööl kasutatavatest materjalidest, nende omadustest ja kasutamisest remonditööl, arvestades keskkonna- ja ohutusnõudeid.		
Õpiväljundid Õpilane: 1) kirjeldab sõidukites kasutatavate materjalide ühendustehnoloogiaid,	Hindamiskriteeriumid Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> kirjeldab sõidukite ehituses kasutatavaid materjale, lähtudes materjali keemilistest ja füüsikalistest omadustest; 	

lähtudes materjalide keemilistest ja füüsikalistest omadustest	<ul style="list-style-type: none">• selgitab materjalide valiku mõju konstruktsiooni tugevusele, kaalule ja korrosioonikindlusele, lähtudes kasutusotstarbest;• selgitab materjalide ühendustehnoloogiaid, arvestades materjalide termilisi ja mehaanilisi omadusi;• võrdleb ühendusmeetodite tugevust, vastupidavust ja remondivõimalusi, arvestades sõiduki kasutustingimusi;	
2) vormib sõiduki detaile külmtöötlemise ja kuumtöötlemise meetodil, järgides ohutusnõudeid	<ul style="list-style-type: none">• õgvendab detaili algse kuju ja kvaliteedi taastamiseks, kasutades külm- või kuumtöötlemise meetodit, järgides ohutusnõudeid ja sõiduki tootjatehase remondijuhiseid;• vormib detaili külm- või kuumtöötlemise meetodil, järgides vormindava detaili mõõtude ja kuju vastavust sõidukitootja andmetega ning arvestades ohutusnõudeid;• käitleb jäätmeid vastavalt töökoja sisekorraeeskirjale, järgides jäätmeseadust;	
3) kasutab sõiduki keredetailide ühendamisel sobivaid meetodeid, arvestades tootja juhiseid	<ul style="list-style-type: none">• ühendab sõiduki kere detailid, valides sobiva meetodi, lähtudes sõidukitootja juhistest ning põhjendades oma valikut;• kontrollib ühenduse tugevust ja välimust vastavalt tootja nõuetele;• kasutab isikukaitsevahendeid vastavalt töö iseloomule ja töökoja sisekorraeeskirjadele, tegutsedes keskkonda ja kolleege säästvalt;	
4) viimistleb sõiduki pinna, lähtudes viimistluse töötappidest ja viimistlusmaterjalide tootja juhenditest	<ul style="list-style-type: none">• iseloomustab viimistlusmaterjale ja nende kasutamise nõudeid, lähtudes tootja kasutusjuhendist;• selgitab pindade viimistluse tööetappe, lähtudes tehnoloogilisest järjestusest ja viimistlusmaterjalide tootja juhenditest;• valmistab sõiduki pinna ette viimistlemiseks vastavalt tehnoloogilistele nõuetele, lähtudes kahjustusest ning järgides ohutusnõudeid;• viimistleb sõiduki pinna vastavalt tehnoloogilistele nõuetele, lähtudes viimistlusmaterjali tootja juhistest ning järgides jäätmete käitlemise ja ohutusnõudeid.	
18.	Lahingutoetuse ravisõidukite kasutamine ja hooldamine	7 EKAP
Eesmärk: õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised ja oskused kaitseväe lahingutoetuse ravisõidukitega töötamiseks ja nende hooldamiseks, arvestades ohutusnõudeid.		
Õpiväljundid Õpilane: 1) täidab ülesannet lahingutoetuse ravisõidukiga, arvestades	Hindamiskriteeriumid Õpilane: <ul style="list-style-type: none">• kirjeldab ravisõidukite ülesandeid ja tööpõhimõtteid, arvestades nende tüüpe ja otstarvet, lähtudes kaitsevääspetsiifilistest regulatsioonidest ning ohutusnõuetest;	

kaitsevääspetsiifilisi regulatsioone ning ohutusnõudeid	<ul style="list-style-type: none"> • juhib ohutult ravisõidukeid tavalii kluses ja maastikul, järgides lii kluseeskirja ja arvestades ümbritseva keskkonnaga;
2) evakueerib ravisõiduki, arvestades ohutusega	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab ravisõidukite evakuatsiooni võimalusi vastavalt probleemülesandele; • demonstreerib ravisõidukite evakueerimist erinevates situatsioonides, järgides ohutusnõudeid;
3) hooldab ravisõidukeid regulaarselt vastavalt etteantud juhendile	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab ravisõidukite hoolduspõhimõtteid vastavalt tootja ja kaitsevääspetsiifilistele juhenditele; • hooldab ravisõidukeid statsionaarses ja mobiilses töökojas vastavalt juhenditele; • vahetab lihtsamaid detaile, arvestades remondijuhiseid; • kontrollib regulaarselt ravisõidukite tehnilist seisukorda, arvestades tehnonõudeid ning tootja ja kaitsevääspetsiifilisi juhendeid;
4) täidab meeskonnaliikmena ülesandeid motoriseeritud rännakul, järgides kaitsevääspetsiifilisi juhendeid ja ohutusnõudeid	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab motoriseeritud rännaku olemust, planeerimist, läbiviimist ja enda rolli meeskonnaliikmena erinevates etappides vastavalt kaitsevääspetsiifilistele juhenditele; • täidab motoriseeritud rännaku erinevates etappides ülesandeid, arvestades regulatsioonide ja ohutusnõuetega ning enda rolliga meeskonnas; • tegutseb rännakul vastavalt olukorrale ja enda rollile meeskonnas, järgides juhendeid.

3.3.3. Valitavad põhiõpingute moodulid lahingutoetuse tehnika kasutamise, hoolduse ja remondi suunal spetsialiseerumisel eritehnika kasutamisele, hooldusele ja remondile

19.	Rasketehnika juhtimine, hooldamine ja remont	6 EKAP
Eesmärk: õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised ja oskused teetöömasinatega töötamiseks ning nende hooldamiseks ja remondiks, arvestades keskkonna- ja ohutusnõudeid.		
Õpiväljundid Õpilane: <ol style="list-style-type: none"> 1) selgitab teetöömasinade ehitust ja tööpõhimõtteid, lähtudes masina kasutamise eesmärgist 	Hindamiskriteeriumid Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • võrdleb erinevate teetöömasinade funktsioone ja ehituslikke erisusi, lähtudes tootja kasutusjuhenditest; • selgitab asjakohast terminoloogiat kasutades teetöömasinade mehhanismide ja seadmete eesmärki, lähtudes tootja kasutusjuhenditest; • kirjeldab teetöömasinade põhisüsteemide ehitust ja tööpõhimõtteid, seostades need masina tööülesandega; 	
<ol style="list-style-type: none"> 2) töötab teetöömasinatega, arvestades keskkonna- ja 	<ul style="list-style-type: none"> • hindab teetöömšina tehnilise seisundi sobivust tööülesandeks, lähtudes tootja remondi- ja kasutusjuhendist; • komplekteerib vastavalt ülesandele teetöömšina ja seadmed, arvestades tootja kasutusjuhendeid; 	

ohutusnõuetega	<ul style="list-style-type: none">demonstreerib töövõtteid, järgides tootja kasutusjuhendit ning arvestades keskkonna- ja ohutusnõudeid;liikleb teetöömasinaga, arvestades kehtivat liiklusseadust, ohutusnõudeid ning tootja kasutusjuhendeid;	
3) teeb juhendi alusel mõõdistus- ja märketööd pinnasetöödeks	<ul style="list-style-type: none">määrab juhendi alusel maastikul punktide vahelisi asendiseoseid, kasutades erinevaid mõõtmisvahendeid ja -meetodeid;seadistab mõõtevahendid vastavalt ülesande juhendile;teeb märkimistööd juhendi alusel, järgides täpsus- ja ohutusnõudeid;	
4) hindab teetöömasinate töösüsteemide ja nende osade seisundit ja vastavust tootjatehase parameetritele, kasutades sobivaid meetodeid ja vahendeid	<ul style="list-style-type: none">teeb teetöömasinate, nende mehhanismide ja seadmete esmase hindamise, kasutades visuaalset vaatlust, kuulamist ning mehaanilisi katseid vastavalt tootja remondi- ja kasutusjuhenditele;kontrollib mehhanismide ja seadmete tehnonõudeid, kõrvalekaldeid ning vastavust tootja parameetritele, arvestades tootja remondi- ja kasutusjuhendeid ning ohutusnõudeid;kirjeldab mehhanismide ja seadmete kasutamise jätkamise tingimusi, arvestades vaatluste ja mõõtmiste tulemusi;dokumenteerib mehhanismide ja seadmete hindamistulemused ja veaparanduse ettepaneku, kasutades asjakohast terminoloogiat ning järgides kehtestatud nõudeid;	
5) teeb teetöömasinate hooldus- ja remonditööd vastavalt hooldus- ja remondijuhenditele, arvestades keskkonna- ja ohutusnõudeid	<ul style="list-style-type: none">koostab tööplaani remondi- ja hooldustöödeks, kirjeldades tööetappe, vahendeid, varuosi ja töövõtteid, järgides kasutus- ja hooldusjuhendit;hooldab teetöömasinaid vastavalt tööplaanile, arvestades tootja kasutus- ja hooldusjuhendit ning järgides keskkonna- ja ohutusnõudeid;remondib teetöömasinaid vastavalt tööplaanile, arvestades tootja kasutus- ja remondijuhendit ning järgides keskkonna- ja ohutusnõudeid;dokumenteerib hooldus- ja remonditööd vastavalt kehtestatud nõuetele.	
20.	Lahingutoetuse eritehnika juhtimine ja hooldamine	7 EKAP
Eesmärk: õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised ja oskused kaitseväge pioneeri- eritehnikaga töötamiseks ning selle hooldamiseks ja remondiks, arvestades ohutusnõudeid.		
Õpiväljundid Õpilane: 1) täidab ülesannet kaitseväge eritehnikaga, arvestades ohutusnõudeid	Hindamiskriteeriumid Õpilane: <ul style="list-style-type: none">kirjeldab kaitseväge eritehnika ja lisaseadmete ülesandeid ja tööpõhimõtet, arvestades nende tüüpe ja otstarvet ning lähtudes kaitsevääspetsiifilistest regulatsioonidest;töötab eritehnikaga pinnasetõkete, mittelõhkevate tõkete ja välikindlustusrajatiste ehitamisel, arvestades tootja kasutusjuhendeid, kaitsevääspetsiifilisi regulatsioone ja ohutusnõudeid;	

	<ul style="list-style-type: none"> vahetab lisaseadmed vastavalt tootja juhenditele, arvestades ohutusnõudeid; töötab eritehnikameeskonnas vastavalt ülesandele, arvestades asukoha eripära ja ohutusnõudeid;
2) evakueerib eritehnika, arvestades ohutusega	<ul style="list-style-type: none"> kirjeldab eritehnika evakuatsiooni võimalusi vastavalt probleemülesandele; demonstreerib kaitseväe eritehnika evakueerimist erinevates situatsioonides, järgides ohutusnõudeid;
3) hooldab kaitseväe eritehnikat vastavalt hooldusjuhendile	<ul style="list-style-type: none"> kirjeldab eritehnika hoolduspõhimõtteid vastavalt tootja ja kaitseväespetsiifilistele juhenditele; hooldab eritehnikat statsionaarses ja mobiilses töökojas vastavalt juhenditele; vahetab lihtsamaid detaile, arvestades remondijuhiseid; kontrollib regulaarselt eritehnika ja lisaseadmete tehnilist seisukorda, arvestades tehnonõudeid ning tootja ja kaitseväespetsiifilisi juhendeid;
4) täidab meeskonnaliikmena ülesandeid motoriseeritud rännakul, järgides kaitseväespetsiifilisi juhendeid ja ohutusnõudeid	<ul style="list-style-type: none"> selgitab motoriseeritud rännaku olemust, planeerimist ja läbiviimist, kirjeldades enda rolli meeskonnaliikmena erinevates etappides; täidab motoriseeritud rännaku erinevates etappides ülesannet, arvestades regulatsioonide ja ohutusnõuetega ning enda rolliga meeskonnas; tegutseb rännakul vastavalt olukorrale ja enda rollile meeskonnas, järgides juhendeid.

3.4. Valitavad põhiõpingute moodulid lahingutoetuse elektritaristu ehituse ja käidu suunal

21.	Elektrotehnika alused	9 EKAP
Eesmärk: õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised ja oskused elektrivaldkonda reguleerivatest normdokumentidest, elektrotehnika seaduspärasustest, elektriahelate koostamisest, kontrollimisest ja rikete kõrvaldamisest.		
Õpiväljundid Õpilane: 1) selgitab elektritööde korralduse ja tööohutuse nõudeid vastavalt valdkonda reguleerivate normdokumentidele	Hindamiskriteeriumid Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> leiab teabeallikaid kasutades nõuded elektritöid tegeva isiku kompetentsidele ja nende tõendamisele, kirjeldades töötaja vastutust ja õigusi elektritööde korraldamisel; tuvastab juhtumianalüüsi põhjal normdokumendi sätte rikkumise või nõuetele vastavuse, selgitades tagajärgi tööohutuse seisukohalt; 	
2) koostab elektriahela, arvutades parameetrid vastavalt elektrotehnika	<ul style="list-style-type: none"> kirjeldab ühe- ja kolmefaasilise elektriahela toimimist, kasutades elektrotehnika põhimõisteid, tähistusi, mõõtühikuid ja seadusi; kirjeldab elektriahela komponente, leides markeeringutelt või mõõtes neid iseloomustavad parameetrid; 	

seaduspärasustele	<ul style="list-style-type: none">• arvutab elektriabelat iseloomustavad suurused, rakendades elektrotehnika seadusi;• koostab etteantud skeemi järgi elektriabelat, valides sobivad komponendid;• pingestab elektriabelat, veendudes eelnevalt selle ohutuses ja vastavuses skeemile;	
3) kõrvaldab vead elektriabelas, järgides ohutusnõudeid	<ul style="list-style-type: none">• leiab rikke elektriabelas, kasutades sobivaid ja ohutuid meetodeid ja vahendeid;• kõrvaldab rikke, asendades mittetöötavad komponendid, kasutades sobivaid ja ohutuid töövõtteid;• pingestab juhendamisel elektriabelat, veendudes eelnevalt selle ohutuses ja vastavuses skeemile;• järgib töötamisel töö- ja elektriohutuse nõudeid.	
22.	Elektripaigaldise koostamine	8 EKAP
Eesmärk: õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised ja oskused tööjooniste alusel elektripaigaldise koostamiseks, ühendamiseks ja kasutamiseks, järgides elektri-, töö- ja keskkonnaohutuse nõudeid.		
Õpiväljundid Õpilane 1) kasutab tööjooniseid, elektripaigaldise komponentide, nende paigutuse ja paigaldusviisi väljaselgitamiseks	Hindamiskriteeriumid Õpilane <ul style="list-style-type: none">• selgitab tööjoonisest lähtudes elektripaigaldises kasutatavate komponentide funktsiooni ja tööpõhimõtet;• kirjeldab tööjoonisest lähtudes elektripaigaldise koostamisel tööde järjekorda, arvestades paigaldusolusid ja erinevaid ohutusnõudeid;	
2) komplekteerib elektripaigaldise koostamiseks materjalid, töövahendid ja isikukaitsevahendid, lähtudes tööülesandest ja ohutusnõuetest	<ul style="list-style-type: none">• valib tööks vajalikud materjalid ja tarvikud, lähtudes tööjoonisest;• valib töövahendid, lähtudes tööülesandest ja paigaldusoludest;• selgitab töövahendite kasutusotstarvet ning ohutusnõudeid nendega töötamisel vastavalt kasutusjuhenditele;• valib ülesande põhjal isikukaitsevahendid, lähtudes töötervishoiu, töö-, keskkonna- ja elektriohutuse nõuetest;	
3) koostab elektripaigaldise, järgides tööjoonist ning töö-, elektri- ja keskkonnaohutuse nõudeid	<ul style="list-style-type: none">• selgitab ohutuse tagamist lähtuvalt konkreetsest tööülesandest vastavalt töö- ja elektriohutuse nõuetele;• paigaldab juhendamisel elektriseadmed ja tarvikud, järgides tööjoonist, paigaldusstandardeid ja tootja juhendeid ning töö-, elektri- ja keskkonnaohutuse nõudeid;• paigaldab elektripaigaldistes kasutatavad juhtmed ja kaablid, märgistades need nõuetekohaselt;• teeb ühendused, järgides tööjoonist, standardeid ja tootja juhendeid ning töö- ja elektriohutuse nõudeid;	

	<ul style="list-style-type: none"> täidab elektritööde ajal elektri- ja tuleohutuse nõudeid ja ohutusnõudeid töökeskkonnas (sh tellingute ja redelite kasutamisel) ning kasutab ohutus- ja isikukaitsevahendeid. 	
4)	pingestab juhendamisel elektripaigaldise vastavalt kehtivatele standarditele, järgides töö- ja elektriohutuse nõudeid	<ul style="list-style-type: none"> kontrollib enne pingestamist seadmeid ja ühendusi, hinnates töö vastavust tööjoonisele, standarditele ning tootja juhenditele; pingestab juhendamisel elektripaigaldise vastavalt standarditele ja tootja juhenditele, järgides töö- ja elektriohutuse nõudeid; kontrollib pingestatud seadmeid ja ühendusi, lähtudes standarditest, tootja juhenditest ja elektriohutuse nõuetest.
23.	Elektripaigaldise käit	6 EKAP
Eesmärk: õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised ja oskused elektripaigaldise käiduks vastavalt käidukavale, järgides elektri-, töö- ja keskkonnaohutusnõudeid.		
Õpiväljundid Õpilane:	Hindamiskriteeriumid Õpilane:	
1) koostab elektripaigaldise käidutoimingute tööplaani vastavalt käidukavale, arvestades ohutusnõuetega	<ul style="list-style-type: none"> seostab elektriseadmete, -juhistike ja tarvikute töökindluse tagamise elektritöödega, lähtudes paigaldise kasutamise ohutusnõuetest; kirjeldab kontroll- ja hooldustoiminguid, nende sagedust ja meetodeid, lähtudes käidukavast ja tehnilistest juhenditest; esitab elektritööde tööplaani, lähtudes käidukavast ja ohutusnõuetest; 	
2) teeb elektripaigaldiste käidutoiminguid, lähtudes tööplaanist ning elektri-, töö- ja keskkonnaohutusnõuetest	<ul style="list-style-type: none"> komplekteerib materjalid, tööriistad ja isikukaitsevahendid käidutoiminguteks, lähtudes tööplaanist; valmistab ette töökoha käidutoiminguteks, järgides ohutusnõudeid ja tööplaani; teeb plaanijärgsed elektritööd vastavalt standarditele ning tootja juhiste, järgides tehnilisi juhendeid ning elektri-, töö- ja keskkonnaohutusnõudeid; dokumenteerib käidutoimingute tulemused ja võrdluse etteantud normidega vastavalt käidukava nõuetele; 	
3) asendab riketega elektriseadme, -juhistiku või tarviku vastavalt joonisele ning elektri-, töö- ja keskkonnaohutusnõuetele	<ul style="list-style-type: none"> komplekteerib materjalid, tööriistad ja isikukaitsevahendid, lähtudes rikest; valmistab ette töökoha rikke kõrvaldamiseks, järgides ohutusnõudeid; teeb elektritööd vastavalt standarditele ning tootja juhiste, järgides elektri-, töö- ja keskkonnaohutusnõudeid; dokumenteerib rikke kõrvaldamise vastavalt käidukava nõuetele. 	
24.	Lahingutoetuse taristu madalpingevõrgu ehitus ja käit	4 EKAP

Eesmärk: õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised ja oskused välitingimustesse madalpingevõrgu loomiseks ja käitamiseks.		
Õpiväljundid Õpilane		Hindamiskriteeriumid Õpilane
1) koostab ajutise madalpingevõrgu skeemi, arvestades lähteülesannet	<ul style="list-style-type: none">visandab tingmärke kasutades madalpingevõrgu skeemi, arvestades lähteülesannet;kontrollib koostatud madalpingevõrgu skeemi korrektsust, võrreldes skeemi paigutatud elementide sobivust ülesandega;	
2) ehitab ajutise madalpingevõrgu vastavalt skeemile, arvestades ohutusnõuetega	<ul style="list-style-type: none">ehitab skeemile vastava madalpingevõrgu, arvestades taktikalist olukorda ning järgides ohutusnõudeid;mõõdab ehitatud madalpingevõrgu elektrilisi parameetreid, järgides mõõteseadmete kasutusjuhendeid ja ohutusnõudeid;kontrollib ehitatud madalpingevõrgu vastavust skeemile, võrreldes paigaldatud elementide ja ühenduste paiknemist ning mõõdetud elektriparameetreid skeemil toodud andmetega;	
3) tagab generaatori töö seadmete ühendamiseks madalpingevõrgu vastavalt seadme kasutusjuhendile	<ul style="list-style-type: none">kirjeldab erinevaid generaatoritüüpe ja nende kasutusvõimalusi, arvestades nende tööpõhimõtteid;käivitab ja peatab generaatori vastavalt juhendile, kontrollides ja reguleerides selle tööparameetreid vastavalt kasutusjuhendile;jälgib generaatori tööd, kontrollides selle tööparameetreid ja reageerib kõrvalekalletele vastavalt etteantud juhistele;hooldab generaatorit vastavalt tootja hooldusjuhendile;ühendab seadmed madalpingevõrgu vastavalt elektriskeemile, järgides ohutusnõudeid;	
4) seadistab madalpingevõrgu, jälgides selle toimimist ning arvestades ohutusnõuetega	<ul style="list-style-type: none">pingestab madalpingevõrgu, arvestades ohutusnõuetega;mõõdab madalpingevõrgu karakteristikuid, järgides mõõteseadmete kasutusjuhendeid ja ohutusnõudeid;analüüsib madalpingevõrgu kvaliteeti, võrreldes mõõdetud karakteristikute väärtusi planeeritud väärtustega;kindlustab madalpingevõrgu toimimise, likvideerides kõrvalekalded.	
25.	Lahingutoetuse taristu nõrkvooluvõrgu ehitus ja käit	3 EKAP
Eesmärk: õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised ja oskused välitingimustesse nõrkvooluvõrgu loomiseks ja käitamiseks.		
Õpiväljundid Õpilane		Hindamiskriteeriumid Õpilane
1) koostab ajutise nõrkvoolusüsteemi skeemi, arvestades lähteülesannet	<ul style="list-style-type: none">kirjeldab nõrkvoolusüsteemide tööpõhimõtteid, elemente ja liike vastavalt rakendusvaldkondadele;visandab tingmärke kasutades nõrkvoolusüsteemi skeemi, märkides skeemile seadmete ja ühenduste asukohad vastavalt lähteülesandele;	

2) ehitab nõrkvooluvõrgu vastavalt plaanile	<ul style="list-style-type: none"> • ehitab nõrkvoolusüsteemi vastavalt skeemile, arvestades taktikalist olukorda; • kontrollib nõrkvoolusüsteemi vastavust skeemile, võrreldes skeemi andmed tegeliku paigaldusega;
3) hoiab töös nõrkvooluvõrku ja selle seadmeid, arvestades ohutusnõudeid	<ul style="list-style-type: none"> • kontrollib seadmete tööd ja võrgu toimimist vastavalt vastavalt skeemile, järgides kasutus- ja hooldusjuhendeid; • hooldab nõrkvooluvõrku vastavalt kasutus- ja hooldusjuhenditele, järgides ohutusnõudeid; • dokumenteerib hooldustoimingud vastavalt kehtestatud nõuetele.